

FÉNYFOLYAM

NAPBA NÉZŐ KUTYA A GERI-DOMBON

Bizony, sose lehet tudni, mikor, merre fordul a világ – a beszédvilág –, méghozzá külön a külső, és külön a belső: Az, amely az emberek között folyik, és az, amelyet Magunkban beszélünk. Merthogy Itt van mindjárt Ez a másnap, amely úgy alakult, ahogyan E kisfiú fejében, ezen lázas kézzel, szívvel, idegekkel félálomába visszahulló kisfiú, a Zoltán fejében ez sosem ötlött volna fel, legfeljebb akkor, hogyha meglátja magát a távoli jövőben, Netalántán akkor, de még akkor is csak akként, hogy hát ő azt bizonyára nyomban elhessenti. Mert ha Zoltán meglátja jövőjét, mondjuk azt a harmincöt évvel későbbi önmagát, aki a Falukútján várakozik annyiszor, de hányszor sok-sok órája, És kétezerháromban, októberben, huszonkilencedikén Még nyolc ráadás perce is – Ahogyan megjegyzték Szanyiek és Bekecsék, de Lahoták szintén – meg ha megpillanthatta volna ő azt az embert, azt a Kristofóri Zoltánt, akivé ő másnap lett, mikor ezek a Magyar Nova Futurások lassan-lassan összerakták őt, hogy milyen is lehetett, hogy vajon a teszediek és a vándiak emlékeiből kiindulva, mit érzett a mozikedd után, hogy mit gondolt, érzett mint kisfiú ezen a május reggelen –: nos, vajon elfogadta volna-e azt, akivé őt megtették E harminchatok, elfogadta volna-e magát? Merthogy látták – Mindannyian láttuk –: Kristofóri Zoltán, hogy a gyerek másnap reggel, május elsején – mikor a doktor megnyugtatta szüleit, hogy Semmi az egész –, igenis látták: Ez a gyerek boldog is meg szenved is: Valami tényleg történt a kis Zotyikával. Ugyanis e május elsején, azon a reggelen ő – S ezt mindenki tudja – ott érezte markában a forróságot, hogy a vörös, hogy a Grisa vörös csillaga övé, igenis ott szorítja bal kezében azt a vörös csillagot, a Grisa féltett kincsét, hogy hát valójában az égeti, az süti: a pirosa a tenyere, hogy tenyere a csillag pirosa, és lobot vet az életvonal elején, de felfut még a Vénusz-domra is, majd újra le, talán az életvonal közepére, sőt, kicsit a sorsvonalat is, még azt is megérinti, hogy aztán valahol mélyen belül – ott, ahol a Semmi, Dániellel szólva ott, Ahol a Semmi szokott fájni – tüzet fogjon, s érezze, ahogyan végigömlik valamilyen forróság a mindenén, majd szépen visszatérjen, minden visszatérjen ebbe a tenyérbe.

Mert leginkább ebbe a tenyérbe, erre a pirosra hullottak a félig-meddig meghallott szavak, a felcser és a szülők szavai, hogy Különös dolog: egy ilyen kutya, s ott, a vágában, de az is, hogy Ennyire agyonszeressen egy ilyen kis kutya egy

ilyen kis gyerekkezet, még hozzá ugyanazt a kezét, egy és ugyanazt a helyet harapdálva szeretgesse – avagy haragudjon rá? – ennyire, hát ez mindenképp különös, Na, de Dániel, ő felnőtt számba megy, ő tudja, mit beszél, ő tudja, hogy történt. Na, sok szerencsét hozzon a kis talált jószág, még ha ijedtségre is adott okot a kezdet, reméli, kívánja annál örömtelibb lesz, ilyen legyen a folytatás, na megy, mert hiába az ügyelet, ő rádión szokta követni, most is meghallgatja, milyen lesz a moszkvai, no meg a budapesti ünnepi vonulás – Éljen május elseje! Csak még egy pillanatra visszafordul: majdnem elfelejtette a vizsgálat-tól: Kora reggeltől beszélük, hogy akikkel jó barátok, hogy A Szpivákék házánál akkora egy májfa áll, hogy Azt legalább négyen cipelhették, azt legalább négyen állították oda, Szpivák elvtárs le is fényképezte, hiába, no, nagy öröm a fiúgyerek, de a lánygyerek meg annál inkább, így van ez még akkor is, ha félelmetes ez a nagyon korai üzenet: elveszik a lányt a szüleitől, mert Hisz pulya az még, hogyha jól tudja, még csupán tizenegy esztendő, akár csak a Zoltánka-gyerek. És lépkedett is, beszélt is, meg botladozott is, meg szuszugott is, motyorászott, dűnnyögött, ahogy azt megszokhatták tőle, s már csak akkor, Már csak amikor a kisajtót is betettük utána, akkor jutott eszünkbe, hogy mit és mekkorát mulasztottunk, Te jó ég, majd egy ilyen hülyeség miatt fog ránk jönni a baj, hát visszaléptünk s jó hangosan utánaszóltunk, azaz hogy kiabáltunk: Éljen május elseje, Éljen a munkásmozgalom, a munka ünnepe, s ez olyannyira jó ötlet volt, hogy tán még a felcser is bosszankodott, amikor kinézett a szomszédasszony, Ki az, aki így ünnepel, ki az, aki így ordítja ezt az éljent, és amikor Heé Malvinka meglátta őket a kapuban, a felcsert pedig, Amint botorkálva lépdel, s maga elé motyorászik, mindent így érthetett: Kristofóriék boldogan köszöntik az ünnepet, a házukon már leng a sarló-kalapácsos piros lobogó, és éppen ő, a felcser az, aki csak maga elé bámul, így aztán most mások előtt, mások szemében most éppen ő az, aki nem köszönti hangosan az ünnepet, de Verje a nyavalya, ha valaki, akkor ő ezt a látszatot megengedheti magának, Vándon aligha él olyan ember, aki bármit merne jelteni rólam – mondta többször több helyütt e felcser –, Vagy ha mégis, akkor tényleg nagyot fordult ez a világ, őserinte, akkor tényleg nagy a baj.

Úgy fordult tehát a világ, ami beszédvilág, ahogyan azt nem gondolták volna. Mert a szép kis fehér pólya híre hamarabb járta be Vándot, s hamarabb futott keresztül Teszédén, mint ahogy Zoltán bemutathatta volna, hisz tényleg kutyabaja lett, már dél körül mindenki láthatta, ám az, Amit ezek a népek figyeltek a Zoltán pólyájában s rajta, amit ekkor ezek a népek már tudni véltek, azt, hogy mi az oka ennek a hirtelen belázasodásnak, azaz: hőemelkedésnek, kézbebugyolálásnak, arra ő ekkor Sehogy se gondolt, eszébe se jutott, hogy a pólyája, az másként is igaz lehet, mint ahogy ő azt tudja. Pedig hát eszébe

juthatott volna. Nagyon is. Hisz ugyan mit hitt Azok után, amit ott, a moziban művelt azzal a Szpivák-lánnyal, és aztán a kezefejével, csak nem gondolta, hogy mindenki vak, meg süket, hogy a szomszédai, akik mellette ültek, leginkább Árpád, Heé Malvinka néni fia – sokak szerint: Az a mulya kölyök a szomszédból, abból a kis fecskéfészkes házból –, hogy Az én kisfiam semmit se vett észre abból, Amit az a Szpivák-lány meg ez a köpcöske kis Kristofóri-fiú vitt végbe abban a félsötétben. Úgyhogy Heé Malvinka néni, mikor kiugrott megnézni, Mít rikácsolnak ezek a Kristofóriék már kora reggel, és amikor meglátta a felcsert, neki rögtön Árpikám beszámolója, az a gusztustalanság jutott eszébe, Nem is bírtam én magammal – Mivé lesz ez a világ! –, hát utánasietett, s rákérdezett, vállalva a visszautasítást is, de aztán megnyugodott, sikerült, ugyanis hamar ráébredtek mindketten, hogy kétféle, hogy különböző harapásokra gondolnak, amitől Malvinka visszább táncolt kicsit, ám a felcserben meg éppen ettől ébredt fel az érdeklődés – Nocsak: a teszedi klubban gyerekfertő, Nocsak-nocsak, hát az a Szpivák-lány tényleg jó korán elkezdte, mert a májusfa, A négyemberes májusfa se hagyta őt nyugodni, az pediglen sehogyan sem lehet rendjén, hogy ő valamiről ne tudjon, hogy őelőtte eltitkolnak valamit, még akkor is, ha ilyen nagy emberekről van szó, mint Ezek a Szpivákék s ezek a behízelt rokon-féle Kristofóriék, na, ő majd mindjárt konzultál a teszedi kolléga-barátjával, és ha kell, hát másokkal is, mert A nevelés, Malvinka drága, az a legfontosabb, hogyha nincs nevelés, nincsen és nem is lesz semmi felépítve abból, amit építünk, amiről ez a május elsejei ünnep is beszél.

Futótűzként ment a hír, de futótűzként jött is a hír – Ugye-ugye: nem véletlen az a furcsa izgágaság: nem normális, amit az a fruska összemozog, hogy a lapátfogak nem is lapátfogak, Ugye-egye szomszédasszony, jól mondtuk, hogy az a Vámiroda, attól lettek ilyenek ezek, Már jódógukba' azt se tudják, mit csináljanak – úgyhogy a teszediek és a vándiak ebben az évben Erről a kis hőemelkedésről, s erről a pólyáról ünnepeltek, no meg természetesen a négyemberes májuszfáról: Gyereknek májuszfát, na hát, mondhatom! Ugyanis nyugodtan nevezhető ünneplésnek az az immár lassan elfogadott május elsejei felhajtás, hogy mindkét faluban recsegett, bömbölt, veszettül fűjt: Rezesbandázott meg fúvószekarozott a villanyoszlopokon függő hangosbeszélő, a községháza előtt sütötték a lacipecsenyét – ahogy azt errefelé mondják: saslikot –, na, ezt nyugodtan lehet ünneplésnek mondani, ámde az sem, ennél az sem volt kevésbé izgalmas, hogy Na most mondja, hát ezek a taknyosok, Mi van, hogy ti még nem halottátok, Na szép kis iskola, Mondhatom, szép kis tanítóság, Na, ezek a Szpivákék meg Kristofóriék avval a Vámirodával, Ezeknek csak a munkahely kell, hogy a pulyáikat meg az utca, az nevelje, Micsoda,

hogy csokolóztak, hát azok még taknyosok, fogdosták egymást, és meg is harapta, Megmondtam én: még a végén börtönben fogják végezni – ez a beszédféle, ez sem volt kevésbé izgalmas, mint az a fülsiketítően hangos csinadratta, amely alatt nyüzsögtek-forogtak-kacarásztak. De amilyen gyorsan jött a hír, a felháborodás és csámcsogás, az úgy is illant tova: ahogy elmúlt az ünnep, ahogy eltelt ez a két nap: elseje és másodika, úgy múltak, peregtek sorjában a hetek is, és ezekkel a pletykájuk, az abban fészket rakó indulatuk szintén szertepergett – Tegyük kezünket a szívünkre: ugye, hogy több volt itt a káröröm, mint felháborodás és erkölcsfáltés! Ám a feledésben és a megnyugvásban, Hónapokkal később, akkor meg olyasmi történt megint, mitől ismételen előkerültek ezek a dolgok, újból Ráuszult a beszéd ezekre az emberekre, mintha Rájukbőjtölt volna valaki, ezeknek nem lett eztán megállásuk, valahogy Mindenki száján ők forogtak, s megint ők, és aztán megint csak ők, no meg hát a Vápa, az a szintén Nem egészen normális kutya, amelyre, Szegénykémre úgy rálettek ezek a Szpivákék, hogy azt nem is lehetett érteni, miért, Nem fogtuk fel mindjárt, hogy miért a gyűlölet – csak aztán.

De aztán annál inkább! Hiszen miféle dolog az, Miféle egy kutyaviselkedés, amit Ez a rühes levág, kezdték mondogatni a Szpivákék, és hát erre, ilyesmire felkapja az ember a fejét, hogy ez a kutya, vagyis: Hogy jöhet egy kutya ahhoz, amit Ez a dög talált ki, hogy valakit Kinéz magának, vagy mi a Kutyaúristent csinál, hogy senkit meg se ugat, rá se pisszen senkire, de tényleg senkire, ez nem is igazi kutya, mert csak a hízelkedésből áll, mindenkinek csak a farkát csóválja, még hogyha idegent lát, akkor se vakkantja el magát, azonnal pitizik neki, miközben meg a Mi lányunkat, szegény Erikánkat – ez a kutya nem is vezett, ez a kutya idióta-állat –, miközben meg szegény Erikánkat majd felfalja, úgy vicso-rít, ugat rá. Hát még egy ilyet! Nem mondhatnak mást: A kutya nem normális, beteg, már az első perctől kezdve érezni lehetett, mert amikor meglátta Az én kis zizi-susukámat, megérezte Erikámat – Mikor novemberben, decemberben, Iyentájt elmentünk, benéztünk a Kristofóriékhoz –, mikor Ez a rühes állat megérezte, hogy megjöttünk, Hát ez majdnem megveszett a dühtől, Ezt én nem fogom eltűrni, azért vagyok apja a lányomnak – azért apa ő, hát nem, különben pedig náluk, ott, a Vámirodán nem egy kutya van, ő ismeri a természetüket, de ez – ez nem is állat. Természetesen a többiek is, mindannyian felfigyeltek erre, észrevet-ték ezt a különösen jámbor, emberbarát viselkedést, másoknak is feltűnt ez a szokatlan szelídség, és az ezzel ellentétes kutyaérzékenység, vagy minek is lehetne mondani, e kiválasztás, hogy Erikát nem és nem, Erikát fel kell falnia, Erika ne jöjjön a közelébe, és ha eddig csak a Berta mama, meg a Magduska s Jolánka, csak a Szpivák család legállhatatosabb figyelői, igen Ezek terjesztették Erikáról azt, hogy Veszélyes egy némbor lesz belőle, hogyha eddig csupán hébe-

hóba kapott szárnyra ez a tőlük immár megszokottá, és így aztán elfogadottá is vált megjegyzés, akkor most már olyanoktól szintén visszahallották a Szpivák szülők mindezt, vagy valami ehhez foghatót, már olyanoktól is, mint ez a fecské-fészkes házú Heé Malvinka. Pedig hogyha valakire, akkor őrá nem lehetett ráfogni, hogy annyira kedvelte volna szomszédját, a Kristofóriékat – de most mégis, ő is inkább olyasmit terjesztett, miszerint Az állat mindig ártatlan, Az állat még a gyereknél is ártatlanabb, soha nem bánt senkit, csak, amikor veszélyben érzi az életét, amikor félelem költözik belé, amikor az Ördögi erőket érzi közeledni: földrengés, vihar meg ilyesmi, és már csak akkor támad, akkor lesz ilyen, mint most ez a kis eszemadta – őszerinte gyanús, Ez a dolog nagyon gyanús, de hát nem akar ő senkit bántani, csak mégis, mit gondoljon, ha az Árpikáját úgy szereti ez a jámbor állat, szinte minden délután keresi, felkeresi, Oda, egészen a küszöbömig feljön, és még Vitéz sem acsarkodik rá, mert csak megáll Árpikája előtt, s nézi, nézi, úgy néz rá, mint hogyha ő lenne, Abban a percben ő lenne neki a fénylő Napja, de már egyszer Elöttem is így állt meg ez a kis csudajószág – na, és azok a meleg, azok a szomorú-meleg szemek!

Igazat beszélt Malvinka. És ezt Vándon nem csak azok állították, akik előtt Vápa kutya szintén meg- megállt, leült és hosszan kezdte nézni arcukat, ó, nem, ezt nem csak többen, egyre többen, sokan terjesztették. Itt a legbosszantóbb azt lett – Szpivákék szemében –, hogy hát nem csupán a Hátradugott Vándon, s korántsem csupán a Kristofóriék ügye és gondja lett e kutya, mert már késő-összel mindenki ismerte, hallott róla: Teszéd, Vánd ebben a csupaszív kutyadologban mintha összefogott volna –: Ahogy odajön az ember elé, leül, és elkezd nézni, ahogy az az istenadta behunyorog az ember arcába, hát Napnak érezhetjük magunkat, olyasmi meleg járja át az embert –, Teszéd, Vánd ebben a furcsaságban egy lett – amit úgy is érthettek Szpivákék: Erikájuk, és így őellenük fordultak mind az emberek. S ami a legkülönösebb, még Kristofóriékat is, még azokat is sokkal közelebb engedték magukhoz a többiek, a vándiak, hiába Vámiroda, hiába, hogy Olyanokkal barátkoztak ők továbbra is, hiába a fenenagy barátkozás azokkal, akik Már-már félistennek hiszik magukat: a Szpivákékkal –: ez a kutyus valamicskét meglazítottat a merevségeken, a velük szemben érzett elutasításon-kiközösítésen, és ez – Akárhogy is vesszük – érthető, még akkor is, ha nehéz lenne megmagyarázni. De hogy aztán ez valóban közeledés-féle volt-e, hogy az enyhület, amelyet Kristofóriék is megéreztek, tényleg az volt-e, még akkor sem volt idejük tisztázni, akkor sem jártak utána, mikor észrevették ezt, és örültek e változásnak, nemhogy később, amikor már nem is arról beszéltek, hogy ez a Szpivák Erika hát végül miért is harapta meg a Kristofóri Zoltánt, és hogy jól Kifundálva arra a szegény kis kutyára kenték, amikor már Lassacskán a Szpivák szülőkben is csillapodni látszott a hatalmas indulat, és csendes, izzó gyűlöletté változott e helyzet.

Nem volt idejük az enyhülettel foglalkozni, merthogy közben pedig Vápa egykettőre kiteljesítette küldetését: Olyan szép szokása lett, Mintha csak ajándékként küldte volna Nekünk, mintha Nekünk szánta volna a Jó Isten, úgy kezdte el munkáját ez a kis csupaszív kutyuska. Tudniillik minden derült napon, valamennyi derült reggelen a kutya kisietett és kiült a Geri-dombra, ohonnan az egész keleti vidéket jól belátni, odasielt a vándi Kiság utca legvégébe, ahonnan egészen tisztán látni, amint kél a Nap, és nézte Vápus, hunyorgott belé, a Napba, szinte beleszédítette magát, egyesek szerint Még mosolygott is, úgy imádta ezt a meleget és fényt, de úgy nézte, figyelte, mintha mindig akkor látná legelőször s utoljára, mintha ez lenne az egyetlen dolog, amire érdemes figyelni, hogy azután feltöltődve, megnyugodva elinduljon visszafelé, s egész áldott nap, Közülünk válogasson magának valakit, odaüljön eléje és tovább végezze a munkáját: Figyelje arcunkat, egészen addig, amíg el nem jön a késő délután, a naplemente, mert akkor már indult is a másik irányba. És kisietett, el is hagyta Vándot, egészen a teszedi utolsó, vagyis Vánd felőli első házhoz odasiessen, és ott pedig a kolhoz betonpaneleire, az évek óta ott enyésző panelhegyre felugorva figyelhesse, ahogy lemegy, ahogy lebukik a Nap – hogy szép lassacskán elbúcsúztassa a hétfőt, keddet, szerdát, s így tovább, és így tovább. És hát ez Tényleg így ment valamennyi derült napon, és ezt úgy megszokták vándiak és teszediek egyaránt, hogy kezdték sokkal jobban megfigyelni egy-egy napjukat, és mondogatták is egymásnak, Te, én azt vettem észre magamon, egyre többször nézek fel az égre, hogy ők egyre többször figyelik a kelő és a nyugvó Napot – néhányan már egyenesen arról számoltak be, nekik olyanná lett ez a kelő s nyugvó Nap, akár egy szempár, hogy ők már-már egyszerre látják a Geri-dombot meg a betonpanelest is, mintha csak a kelő és a lenyugvó Nap egyetlenegy szempár lenne, Áldott napunk szempárja, Amint a Szugolyt közrefogja, hogy hát ők, amikor lefekvés utáni imádkozásukba kezdenek, ők most már egyre gyakrabban csak ezt a szempárt látják. Olyanformán, mintha csak a Falukútján állnának, Egy kicsit errébb, visszább a templomtól, a Szugolyra vivő gyalogútnál, Ott, annál az óriási terméskőnél, mintha ide állítaná, ide kérné őket ez a szempár, mintha itt kérdezné őket: Ugye nem volt hiábavaló az eltelt nap, Ugye, hogy egyforma öröm kezdeni s befejezni valamit ezen a földön? Ezért aztán Kristofóri Zoltán azóta is, mindig, Ma is, Most is – lehet akár Robertája mellett Mátészalkán, avagy itt, a Falukútján –, ő még Most is érzi ezt a szempárt, ezt a kelő és lenyugvó Napot egyetlenegy pillanatban, amely néha mint egy reflektorpár, úgy világítja meg, úgy áll meg előtte, Amint ő azt most is érezhette, mikor lassan áttünedezett a Geri-domb a panelhegygel, majd A mozgolódással, a kocsiajtók csapkodásával, a hirtelen kipörgő Kisanettel s Adriennel, Lahota Anették csacska ikreivel, mindent átszelő, ujjongó visításukkal, hogy Megjöttek a táposok,

Már itt vannak a táposok, ezek már azok lesznek, hogy aztán az anyjuk úgy kapdossa őket össze, s kitörjön a kacagás, hogy áttörjön a csenden Egy kis élet, amint áttört a sötéten teljesen a hosszúfény, s turistabusz fénye, ez a messziről érkezett szempár, A mi jócskán megkésített beérkezésünk jele, hogy ebben a fénypázmában megcsillanjanak a porszemek, Hogy ezzel most már tényleg kezdetét vegye a mini Csillagtúra, elkezdődjön – vagy már inkább folytatódjon –, Ami mellénk szegődött ezen a napon: Hosszúszerdán, de már helyben, végre itt, már itt, a tethelyen – a Falukútján.

